

GAZDASÁGSZERKEZET VIZSGÁLATA ROMÁNIÁBAN ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ EGYES TAGÁLLAMAIBAN

ANALYSIS OF THE ECONOMIC STRUCTURE IN ROMANIA AND IN SOME MEMBER STATES OF THE EUROPEAN UNION

Nagy Szeréna ¹

¹Ph.D. hallgató

¹Vidékfejlesztés, Regionális Gazdaságtan és Turizmusmenedzsment Intézet,
Gazdaságtudományi Kar, Debreceni Egyetem, Magyarország

Kulcsszavak:

mezőgazdaság
gazdaságszerkezet
általános mezőgazdasági összeírás
Románia mezőgazdasága
földhasználat
birtokstruktúra

Keywords:

agriculture
economic structure
general agricultural census
agriculture in Romania
land use
land structure

Összefoglalás

A romániai mezőgazdaság vizsgálata már több tanulmány tárgyát is képezte, más-más perspektívából, ugyanis Romániában a mezőgazdaságnak meghatározó szerepe van, nagy mértékben hozzájárul a GDP termeléshez és az ország magas agrárpotenciállal rendelkezik. Az Európai Unióban a mezőgazdaság helyzetének a bemutatására tízévente általános mezőgazdasági összeírást végeznek. A tanulmány célja, hogy Románia és az Európai Unió egyes tagországainak (Magyarország, Lengyelország, Franciaország, Olaszország) a gazdaságszerkezeti vizsgálata a 2016-os évi gazdaságszerkezeti összeírás adatai, a 2010-es általános mezőgazdasági összeírás és a 2020-as agrárcenzus előzetes adatai alapján. Következtetések megfogalmazása az előbb említett adatok feldolgozásának segítségével, különös tekintettel a 2010-es általános mezőgazdasági összeírás és a 2020-as általános mezőgazdasági összeírás előzetes adatainak a feldolgozása által.

Abstract

In Romania agriculture plays a crucial role, contributes a large share to GDP production and has a high agricultural potential. The aim of the study is to analyse the farm structure of Romania and of some EU Member States (Hungary, Poland, France, Italy) on the basis of the data of the 2016 Farm Structure Census, the 2010 General Agricultural Census and the preliminary data of the 2020 Agricultural Census. Draw conclusions by processing the aforementioned data, in particular by processing the preliminary data of the 2010 General Agricultural Census and the 2020 General Agricultural Census.

---

1. Bevezetés

A mezőgazdaság az egyik alapvető ágazata a romániai nemzetgazdaságnak, megközelítőleg 3,5 millió kisgazdaság működött 2019-ben az országban [23]. A 2018-as adatok szerint Romániában a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás és halászat a GDP termeléshez 6%-kal járult hozzá, míg az Európai Unióban 1,7%-kal [26,12]. A mezőgazdaságnak meghatározó szerepe van a romániai nemzetgazdaság tekintetében is, és a foglalkoztatást illetően is, a 2018-as adatok alapján 22,8% volt a mezőgazdaságban dolgozók aránya, amely érték a legmagasabb az Európai Unióban [4]. Románia gazdaságszerkezetének egyik jellemzője a mezőgazdasági birtokok széttagoaltsága, megosztottsága, a 10 ha földterülettel rendelkező gazdaságok aránya az összes gazdaság 98%-át teszik ki, illetve a 100 ha feletti földterülettel rendelkező farmok aránya 0,5%, amelyek a rendelkezésre álló mezőgazdasági földterületek 49%-ának a megművelését végzik [26]. Romániában található a legtöbb gazdaság az Európai Unió tekintetében, az Európai Unió összes gazdaságának 33%-a, ugyanakkor a tagállamok esetében Romániában a legkisebb az átlagos gazdasági méret, 3,6 ha, szemben az Európai Unió 16,6 hektáros átlagméretével [7]. A 2020-as agrárcenzus adatai alapján az egy hektárnál kisebb gazdaságok alkotják a romániai gazdaságok 54%-át [17].

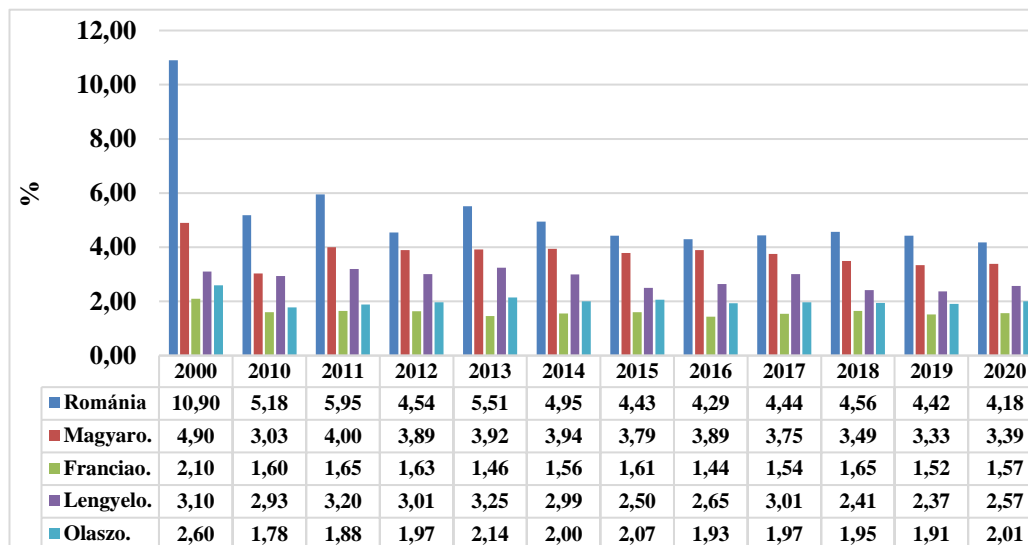
2. Módszertan

Az Európai Unióban tíz évente általános mezőgazdasági összeírást végeznek és két-három évente gazdaságszerkezeti összeírás készül [15]. A 2020-as általános mezőgazdasági összeírást az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1091 rendelete szabályozza, illetve a tagországok kormányrendeletei: Romániában a 22-es számú (OUG nr. 22) kormányrendelet, Magyarországon a 184/2017. (VII. 5.) kormányrendelet [11,21,25,30]. Az általános mezőgazdasági összeírás tárgyát képezi a gazdaságok számának változása, a gazdaságok tipológiája, a földhasználat, a mezőgazdasági munkaerő, a generációváltás és az agrárdigitalizáció. A teljes adatfeldolgozás és ennek nyilvánossá tétele részben történt meg a tagállamok statisztikai hivatalainak oldalán, ezért csak az előzetes adatokat tudtam alkalmazni. A számszerű adatok gyűjtése során az EUROSTAT, WORLD BANK, a romániai (INS), a magyarországi (KSH) és az Európai Unió egyes tagállamainak a statisztikai hivatalai által közölt adatokat használtam.

3. A mezőgazdaság kibocsátásának vizsgálata

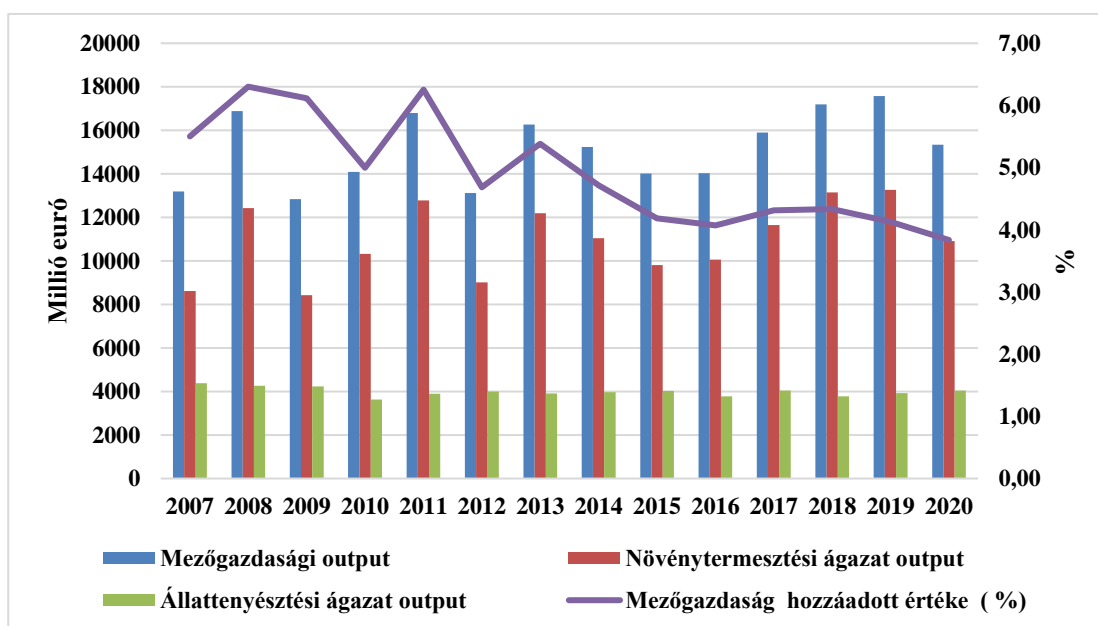
A fejlett országok esetében a mezőgazdaság hozzájárulása a GDP termeléshez alacsony, illetve a mezőgazdaságban dolgozók aránya is folyamatosan csökken. Mindezek ellenére a mezőgazdaság még mindig számottevő nemzetgazdasági ágazat Romániában, az 1. ábra szemlélteti a vizsgált országok esetében a mezőgazdaság hozzájárulásának az arányát a GDP termeléshez [19,16,24,6].

Látható, hogy Romániában a mezőgazdaság hozzájárulásának aránya a GDP termeléséhez folyamatosan csökkent a vizsgált időszakban, 2000-ben 10,90%, 2010-ben 5,18% , 2020-ban pedig 4,18% volt [34]. Az előbb említett csökkenés részben a román gazdaság strukturális átalakulásának eredménye, amely átmenet során az ipari-agrár gazdaságból szolgáltatásokra épülő gazdaság alakult ki. A csökkenés ellenére Románia egyike azon európai uniós országoknak, ahol a mezőgazdaság a GDP-termeléshez magas arányban járul hozzá [33]. A 2020-as adatok alapján az Európai Unióban a mezőgazdaság hozzájárulásának aránya a GDP-hez átlagosan 1,3 % volt, a legmagasabb értéket, 4,18%-ot Romániában, a legalacsonyabbat, 0,22%-ot pedig Luxemburgban mérték [34,6,11,12]. [34,6,11,12]. Romániában a mezőgazdaság hagyományosan fontos szerepet játszik a nemzetgazdaságban. A lakosságnak több mint 45%-a vidéken él és a vidéki foglalkoztatottak közel 60%-a a mezőgazdaságban dolgozik (teljes-, rész munkaidőben vagy önálló gazdálkodói státuszban) [33]. A mezőgazdaságban dolgozó személyek által generált bruttó hozzáadott érték mindössze 7%, Franciaországban, illetve Spanyolországban 9%. Az Európai Unió gazdaságainak egyharmada Romániában van, ennek ellenére az ország mezőgazdasági kibocsátása az európai szintű teljes kibocsátásnak csak 3,4%-át teszi ki [14,31].

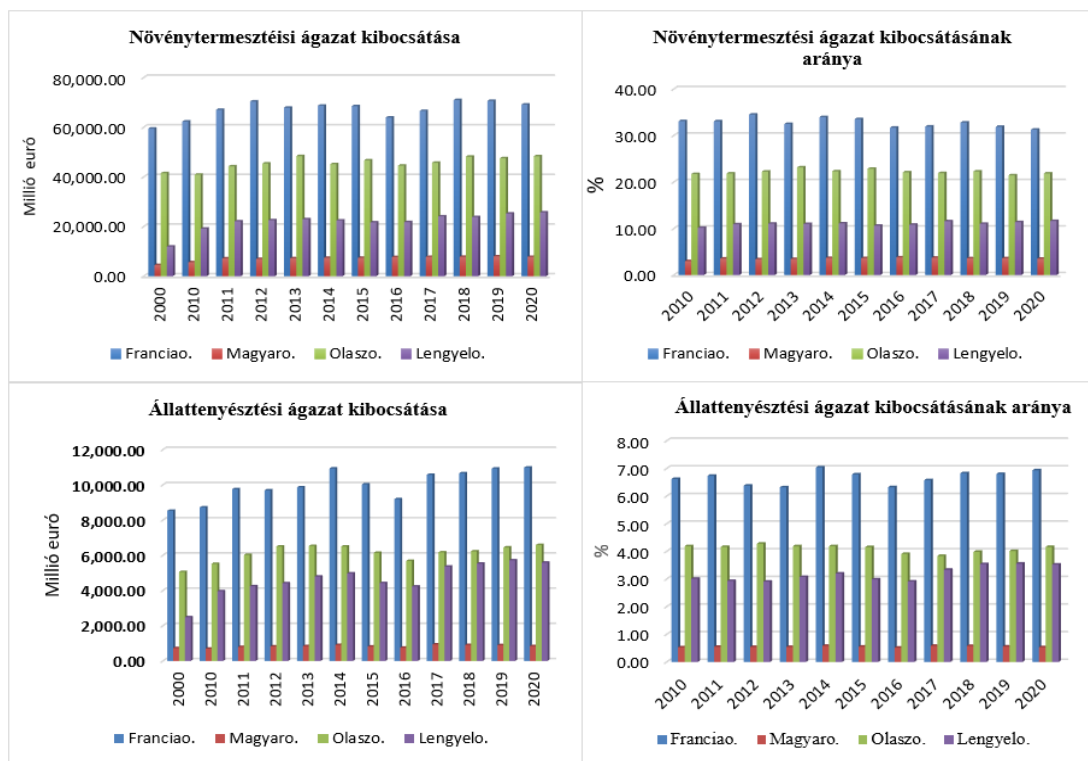
1. ábra: A mezőgazdaság hozzájárulása a GDP-hez (%)
 Forrás: Saját szerkesztés World Bank adatai alapján, [34].

A 2. ábra szemlélteti a mezőgazdasági ágazat kibocsátásának alakulását Romániában.

2. ábra: A mezőgazdasági ágazat kibocsátása Romániában (millió euró)
 Forrás: saját szerkesztés DB.NOMICS adatai alapján, [29], [aact_eaa01]

Romániában a mezőgazdasági kibocsátása a 2007-2020-as időintervallumban növekedett, 2007-ben a kibocsátás értéke 13 191 000 euró volt, amíg 2020-ban 15 341 000 euró volt. Jelenleg a mezőgazdasági output tekintetében az egyik alapvető problémát az inputtényező árak növekedése, elsősorban a műtrágya és üzemanyag áraknak emelkedése jelenti. A 3. ábra alapján látható, hogy a vizsgált időszakban a mezőgazdasági output értékei Románia esetében 2018-ban (17 197 690 euró) és 2019-ben (17 571 870 euró) voltak a legmagasabbak [29,12,18].

3.ábra A mezőgazdasági output ágazati kibocsátása

Forrás: Forrás: saját szerkesztés DB.NOMICS adatai alapján, [29], [aact_eaa01]

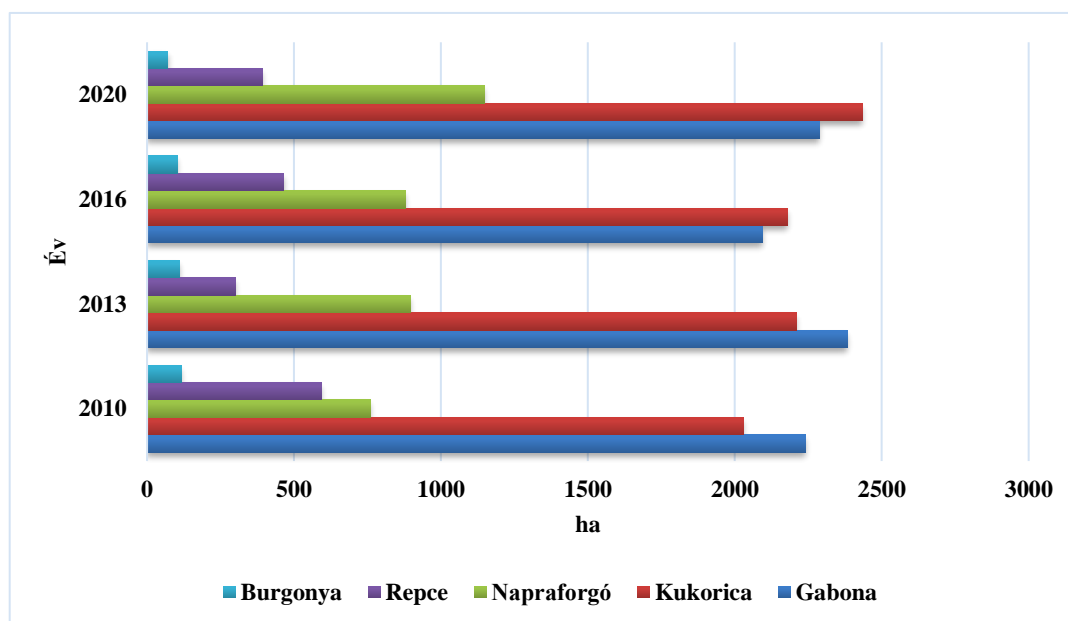
A 2020-as adatok alapján az EU mezőgazdaságának az összkibocsátása 414 milliárd euró volt, az Európai Unió tekintetében Franciaországban volt a legmagasabb a mezőgazdasági kibocsátás aránya (76,3 milliárd euró, 18,4%), ezt követte Németország (57,6 milliárd euró, 13,9%), Olaszország (56,9 milliárd euró, 13,7%), Spanyolország (52,3 milliárd euró, 12,6%), Hollandia (28,2 milliárd euró, 6,8%) és Lengyelország (26,4 milliárd euró, 6,4%) követett [29,11,12,9].

A 2007-2020-as időszakban a romániai mezőgazdasági output növekedéséhez hozzájárult az Európai Unióhoz való csatlakozás is (2007-ben történt a csatlakozás), az európai uniós támogatások pozitív hatást gyakoroltak a mezőgazdasági kibocsátásra. Az output növekedéséhez hozzájárult az ipar fejlődése is, ezzel egyidőben a mezőgazdasági gépek, technológiák korszerűsítése, hatékonyságuk fejlesztése [29,18,9].

A 2007-es évhez viszonyítva a 2020-as mezőgazdasági kibocsátás 14%-kal növekedett Romániában, míg az Európai Unióban 13%-kal. Ebben az időszakban a növénytermesztési ágazat outputja 21%-kal növekedett, amíg az állattenyésztési ágazat outputja 8%-kal csökkent Romániában [27,9]. Az Európai Unióban az állattenyésztési (18%) és növénytermesztési ágazat outputja (15%) növekedett. A növénytermesztés outputjának magasabb arányára ad magyarázatot az a tény is, hogy Romániában az elmúlt években egyre magasabb a gabonatermesztés aránya, 2018-ban 27% volt, amely az EU gabonatermesztésének 10,4%-át tette ki. Ugyanebben az évben az EU gabona termesztéséhez Franciaország 21,2%-kal, Németország 12,3%-kal, amíg Lengyelország 7,4%-kal járult hozzá [10,26]. Romániában a növénytermesztés aránya magas, de még mindig problémát jelent a versenyképesség, vagyis Románia aktívabban részt kellene vegyen a globális és az európai uniós piacokon egyaránt [8,9].

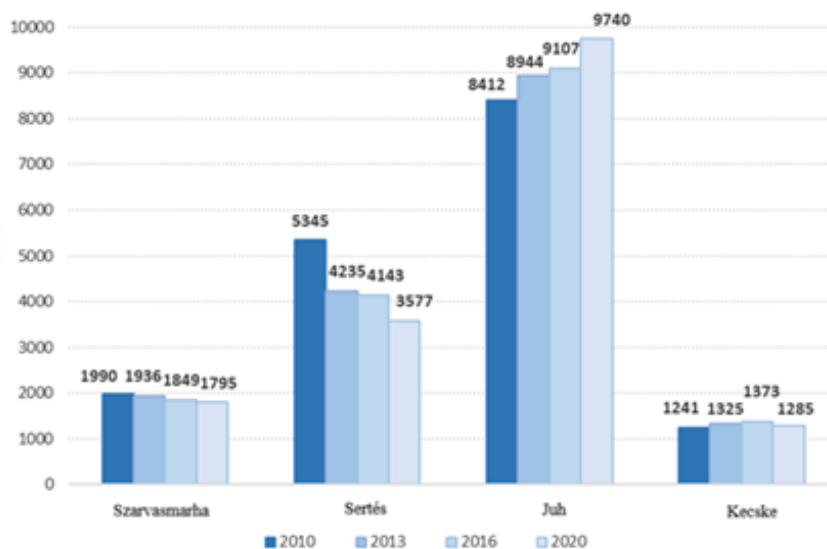
3.1. Növénytermesztés és állattenyésztés aránya

A 2020-as adatok alapján a növénytermesztés tekintetében az Európai Unió 286,5 millió tonna gabonát termesztett. A 4. ábra szemlélteti Romániában a szántóföld megoszlását a főbb kultúrák tekintetében.

4. ábra: A szántóföld megoszlása a főbb kultúrák szerint Romániában (ha)
Forrás: Saját szerkesztés, INS adatai alapján, [27,17]

A 2020-as Agrárcenzus adatai alapján Romániában a főbb kultúrák a növénytermesztés tekintetében a gabona, a kukorica és a repce (73,1%). A gabona, a kukorica és a napraforgó termesztésére felhasznált mezőgazdasági terület aránya az elmúlt 10 évben növekedést mutatott (a gabona 2%-kal, a kukorica 20%-kal, a napraforgó 51%-kal), viszont a burgonyatermesztésben hasznosított szántóföld aránya csökkent 40%-kal és a repce esetében 34%-kal. A burgonyatermesztés arányának csökkenését több tényező is okozhatta: az inputtényező árak növekedése (műtrágya, üzemanyag, növényvédőszer, gyomirtószer stb.), klímaváltozás: szárazság (öntözőberendezések hiánya) és a külföldről importált olcsóbb burgonya, amely hátrányos helyzetbe hozza a romániai termelőket[35]. Lengyelország esetében a gabona termesztésére felhasznált mezőgazdasági terület aránya 3%-kal csökkent és a burgonya termesztésére felhasznált terület aránya 40%-kal, amíg a cukorrépa termesztésére felhasznált mezőgazdasági terület aránya 19%-kal és a repce termesztésére felhasznált mezőgazdasági terület aránya 3%-kal növekedett. Magyarországon a 2010-2020-as időszakban a gabonafélék aránya csökkent, az ipari növényeké, a takarmánynövényeké és a zöldségféléké nőtt, illetve a gyümölcsfélék tekintetében az alma részaránya csökkent 37%-ról 31%-ra. Franciaországban a rostonövények termesztésére felhasznált szántóterület aránya 2,5%-kal, a gyógy-, fűszer- és aromanövényeké 65%-kal növekedett. Az 5. ábra alapján látható, hogy Romániában 10 év alatt a szarvasmarha-állomány 10%-kal csökkent, a sertésállomány 33%-kal csökkent, míg a juhállomány 15%-kal növekedett, a kecskeállomány pedig 4%-kal növekedett [1,22,27,28,17,5].

5. ábra: Állatállomány alakulása Romániában (egyed)
 Forrás: INS (2022), [27,17]

Az állattenyésztési ágazat az utóbbi 10 évben csökkent ugyan, azonban Romániában a hagyományosnak tekinthető juhtenyésztésre továbbra is nagy hangsúlyt fektetnek: a román állam különböző pályázati lehetőségeket teremtett a gazdák számára, illetve jövedelemkiegészítő juttatások folyósításával is támogatta a juhtenyésztőket [31]. Olaszországban az állattartó gazdaságok száma 30%-kal csökkent a 2010-es évhez viszonyítva. Az állatállomány tekintetében a sertésállomány 21%-kal, a szarvasmarha 15,7%-kal, a kecske 12,9%-kal, a baromfi 5,3%-kal, a nyúl 29%-kal és a juhállomány 3,4%-kal csökkent [5,6]. Magyarországon a 2020-as adatok alapján az állatállomány állatfajok szerinti megoszlását a szarvasmarha- és a sertésállomány túlsúlya határozta meg, összesen 73%. Magyarországon a takarmányok egy részét a gazdálkodók saját maguk termelik meg, ugyanis a szarvasmarhát tartó gazdaságok használják a szántóterület 22%-át és a gyepterület 51%-át. Magyarország esetében is csökkent az állattartó gazdaságok száma az elmúlt 10 évben 53%-kal, 2016-hoz képest pedig 31%-kal esett vissza az ilyen gazdaságok száma, ugyanakkor az állomány állategységben mért nagysága az elmúlt 10 évben lényegesen nem változott. Franciaországban is csökkent az állattartó gazdaságok száma az elmúlt 10 évben. Lengyelországban a szarvasmarha-állomány 10%-kal növekedett, míg a sertésállomány 26%-kal csökkent. Az utóbbi csökkenésnek az oka részben az elmúlt években megjelent afrikai sertéspestis volt [22,11,12,13,14,6,7,16,17].

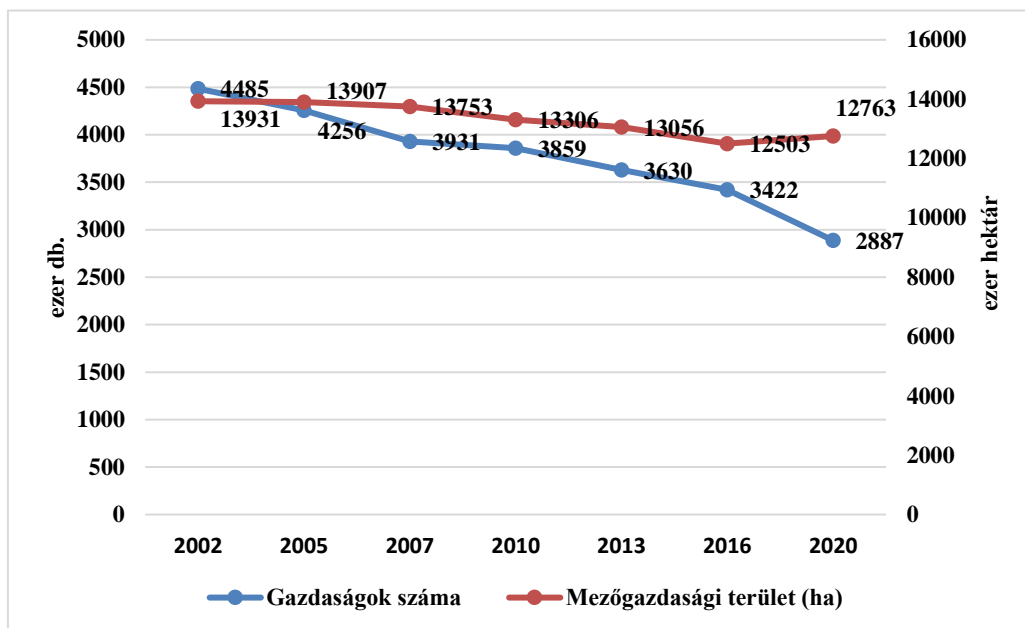
3.2. A gazdaságok számának alakulása és az átlagos mezőgazdasági terület

Romániában a gazdaságok tipológiája társadalmi és gazdasági perspektíva alapján a következő:

- kereskedelmi aktivitást végző gazdaságok: jogi és nem jogi személyiséggel rendelkező gazdaságok, átlagos gazdasági méret 100 ha és 100 ha felett;
- kereskedelmi aktivitást végző családi gazdaságok: kereskedelmi aktivitást is végeznek, illetve a családon belül egynél több családtag teljes vagy részmunkaidőben a gazdaságban aktívan foglalkoztatott, átlagos gazdasági méret 10-100 ha;
- félig önellátó gazdaságok: a termény, állatállomány bizonyos részét értékesítik, átlagos gazdasági méret 1 ha-10 ha
- önellátó gazdaságok: az összes terményt vagy állatállományt a gazdálkodó és a gazdálkodó családjának fenntartására használják fel, átlagos gazdasági méret kisebb mint 1 ha terület

A mezőgazdasági vállalkozások jogi státuszát illetően két kategória van: jogi személyiséggel nem rendelkező gazdaságok (engedélyezett fizikai személy, egyéni vállalkozás, családi vállalkozás), illetve jogi személyiséggel rendelkező mezőgazdasági vállalkozások (kereskedelmi társaságok: Bt., Brt., Rt., Kft., Kkt.; szövetkezetek) [27,3,20]. A 6.ábra alapján látható, hogy Romániában a 2010-

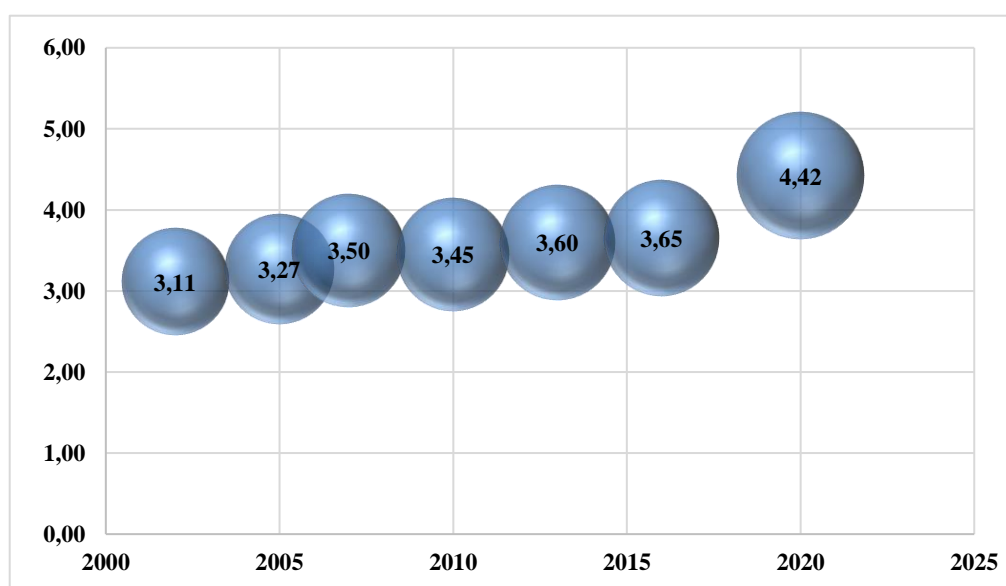
2020-as időintervallumban a gazdaságok száma 972 000-rel, tehát 25,2%-kal csökkent, míg a mezőgazdasági terület aránya 543 000 hektárral, azaz 4,1%-kal lett kisebb [17,6,7,9,32].

6. ábra: Gazdaságok száma (ezer db.) és a mezőgazdasági terület (ezer hektár) aránya Romániában

Forrás: Saját szerkesztés, INS (2022) adatai alapján, [27,17]

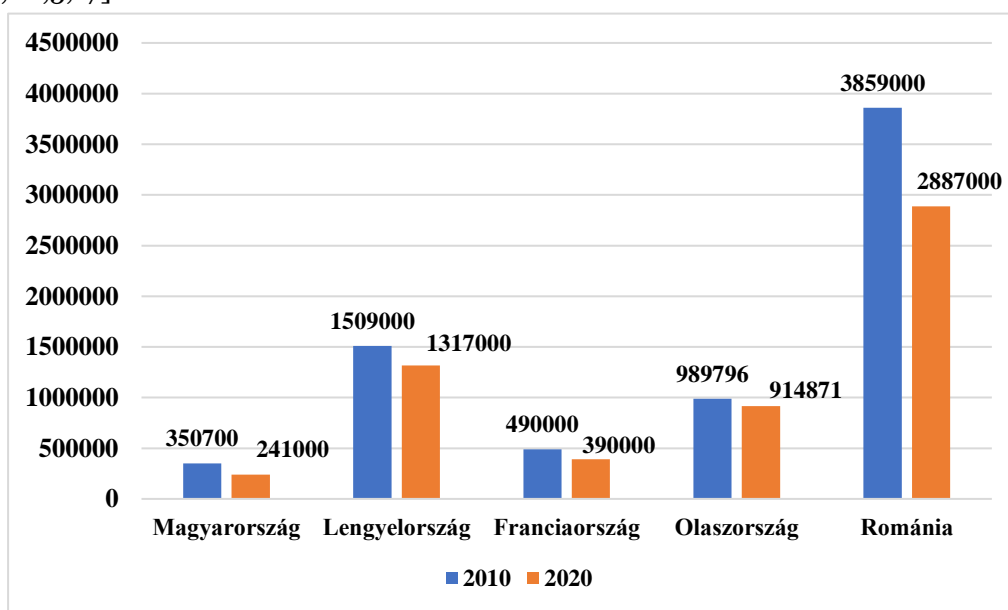
Romániában 2020-ban 2 887 000 gazdaság volt, amelyek 12 673 000 ha területen gazdálkodtak. A mezőgazdasági vállalkozások jogi státuszát illetően a jogi személyiséggel nem rendelkező gazdaságok száma 2 862 000 volt 2020-ban, vagyis 25,3%-kal csökkent a 2010-es évhez viszonyítva. A jogi személyiséggel rendelkező gazdaságok száma 25 ezer volt 2020-ban, tehát 17,3%-os csökkenés azonosítható be a 2010-es évhez képest. A 7. ábra alapján látható, hogy az egy gazdaságra jutó átlagos mezőgazdasági terület növekedett, amelynek az egyik oka a kisebb gazdaságok számának csökkenése volt és egyben ez azt is lenti, hogy a föld koncentrációja a közepes, nagyobb gazdaságoknál realizálódik, és ez a folyamat egyre intenzívebb. [27,6,7,9,17].

7. ábra: Egy gazdaságra jutó átlagos mezőgazdasági terület Romániában (ha)

Forrás: Saját szerkesztés, INS (2022) adatai alapján, [27,17]

A jogi személyiséggel nem rendelkező gazdaságokra jutó átlagos mezőgazdasági terület is növekedett, a 2010-ben mért 1,95 ha érték 2020-ban már 2,73 ha volt, és a jogi személyiséggel rendelkező gazdaságokra jutó átlagos mezőgazdasági terület is növekedett, 2010-ben 190,78 ha volt, 2020-ban 194,78 ha volt. Ugyanakkor a kis gazdaságok aránya (kevesebb mint 0,1 ha területtel rendelkeznek) 2010 óta 488 000 gazdasággal csökkent, míg azon gazdaságok aránya, amelyek több mint 10 ha területtel rendelkeznek 2,2%-ról 4,2%-ra növekedett. A gazdaságok számának összetételét vizsgálva kijelenthető, hogy az 1 hektárnál kisebb területtel rendelkező gazdaságok alkották a romániai gazdaságok 54%-át és az összes romániai mezőgazdasági terület 4,6%-át használták. Az 1-5 hektárral rendelkező gazdaságok alkották a romániai gazdaságok 36,3%-át és az összes romániai mezőgazdasági terület 18,2%-át használták, művelték meg. A több mint 50 hektár területtel rendelkező gazdaságok aránya 1% volt és az általuk használt mezőgazdasági terület aránya 54% volt. [27,28,5,17].

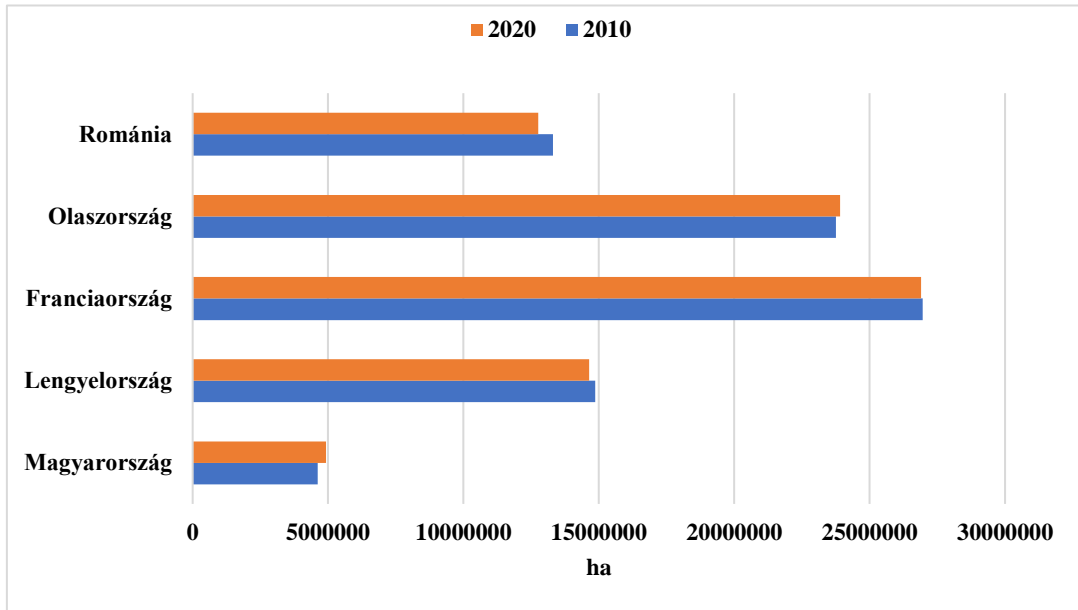
8. ábra: Gazdaságok száma

Forrás: Saját szerkesztés [27,17,28,5,11,13,2] adatai alapján

A 8. ábra alapján is látható, hogy az elemzett országok esetében a 2010-es évhez hasonlítva a gazdaságok száma csökkent, Lengyelországban 13%-os csökkenés (2010: 1 509 000 gazdaság, 2020: 1 317 000 gazdaság), Olaszországban 8%-os (2010: 989 796 gazdaság, 2020: 914 871 gazdaság), Franciaországban 20%-os (2010: 490 000 gazdaság, 2020: 390 000 gazdaság), Magyarország esetében 31%-os (2010: 350 700 gazdaság, 2020: 241 000 gazdaság) visszaesés volt mérhető. A csökkenés egyik oka ugyanaz lehet mint Románia esetében is, vagyis a kisebb gazdaságok már nem végeznek mezőgazdasági tevékenységet [1,22,5,27,28]. Magyarországon a 4000 eurónál kisebb standard termelési értékkel rendelkező gazdaságok bizonyos százaléka már nem végez mezőgazdasági tevékenységet, 70%-ról 53%-ra csökkent az arányuk, ugyanakkor a közepes gazdaságok (a 15 000-99 999 eurós standard termelési értékkel rendelkező gazdaságok) aránya növekedett, 9%-ról 17%-ra [1;22,24].

A 9. ábra szemlélteti a mezőgazdasági terület arányának alakulását a 2010 és 2020 közötti időszakban. Romániában csökkenés azonosítható be, 2010-ben 13 306 000 ha volt, míg 2020-ban 12 763 000 ha, vagyis 4,1%-kal (543 000 hektárral) kevesebb [31,6].

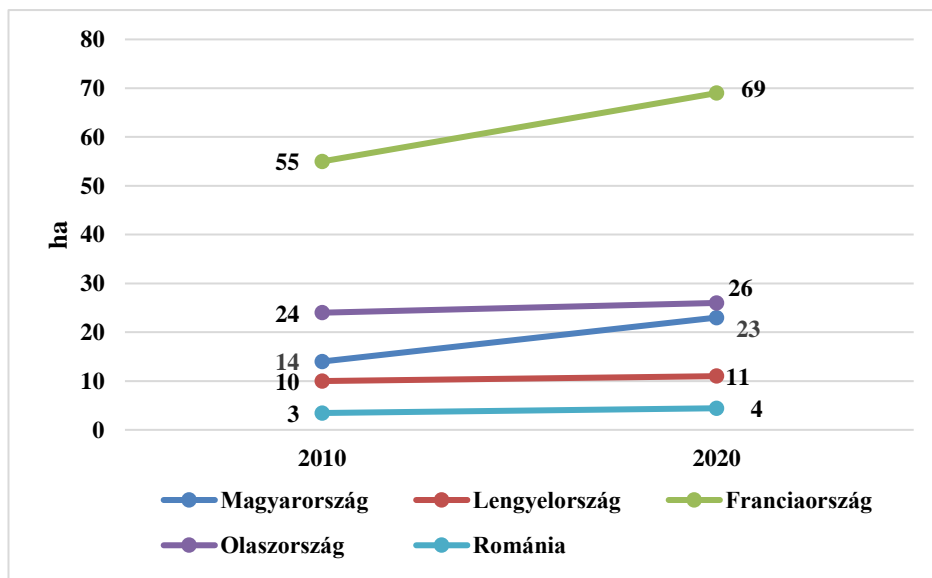

9. ábra: Mezőgazdasági terület (ha)
Saját szerkesztés [27,28,5,2,4,22] adatai alapján

A 2020-as adatok alapján a mezőgazdasági területek 49%-a a gazdák saját tulajdonát képezte, amíg 38% pedig bérelt mezőgazdasági terület volt. Franciaország mezőgazdasági területe 2010-ben 26 963 250 hektár volt és 2020-ban 26 900 000 hektár, tehát 63 250 hektárral csökkent (0,23%). Ugyanezen idő alatt Lengyelországban 1,5%-kal csökkent (2010: 14 860 000 ha, 2020: 14 637 000 ha), Olaszországban (2010: 23 752 688 ha, 2020: 23 913 682 ha) 160 994 hektárral növekedett (0,7%), Magyarországon pedig (2010: 4 611 606 ha, 2020: 4 922 000 ha) 311 000 hektárral (7%-kal) növekedett a mezőgazdasági terület nagysága [27,28,5,11,13].

A 10. ábra alapján látható, hogy az egy gazdaságra jutó átlagos mezőgazdasági terület a vizsgált országok esetében növekedett, amelynek az egyik oka a gazdaságok, főleg a kisebb gazdaságok számának csökkenése.

10. ábra: Az egy gazdaságra jutó átlagos mezőgazdasági terület (ha)
Saját szerkesztés [27,28,5,22] adatai alapján,

A vizsgált országok esetében Franciaországban a legmagasabb az egy gazdaságra jutó átlagos mezőgazdasági terület, 69 ha, amíg Romániában a legkisebb, 4 ha a 2020-as adatok alapján [27,28,5,11,12,13]

Romániában a szántóföld aránya (fólia, üvegház) 8 571 000 hektár volt 2020-ban, míg 2010-ben 8 306 000 ha volt, tehát 3%-os növekedés történt. Az összes mezőgazdasági terület 82%-át szántóföld alkotta, a kaszáló és legelő aránya 29% (3 724 000 ha), a gyümölcsös és szőlő aránya 3% (344 000 ha), illetve a konyhakert aránya 1% (124 000 ha) volt. Magyarországon az összes mezőgazdasági terület 4 922 000 ha volt, amelynek 82%-a szántó volt, 15%-a gyepterület, illetve a szőlő és gyümölcsös aránya 3% volt. Olaszországban a szántóföld aránya 3,7%-kal növekedett, Lengyelországban pedig 3,4%-kal [27,28,5,9,10,11,12].

4. Következtetés

Összességében kijelenthető, hogy az elmúlt 10 évben az Agrárcenzus 2020-as előzetes adatai alapján a vizsgált országok esetében (Románia, Lengyelország, Magyarország, Franciaország, Olaszország) a gazdaságszerkezet tekintetében a gazdaságok számának csökkenése azonosítható be. A csökkenés egyik oka, hogy a kisebb gazdaságok már nem folytatnak mezőgazdasági tevékenységet, mert már nem jövedelmező számukra ez a tevékenység. A gazdaságok számának csökkenése következtében az egy gazdaságra jutó átlagos mezőgazdasági földterület aránya növekedett, bár Romániában a növekedés ellenére is az egy gazdaságra jutó átlagos mezőgazdasági földterület csupán 4 ha, amíg Franciaországban 69 ha. A mezőgazdaságban felhasznált földterület aránya nagyobb mértékben nem változott. Az állattenyésztésre specializálódott gazdaságok száma is csökkent a vizsgált országok esetében, ugyanakkor a specializációs folyamat egyre intenzívebb, vagyis a növénytermesztés és az állattenyésztés egyre inkább elválik egymástól és a mezőgazdasági termelés egy tevékenységre specializálódik. Romániában és Lengyelországban a birtokstruktúra továbbra is fragmentált és jelentős a kis gazdaságok száma a csökkenés ellenére is, amelyek önellátóak, tehát értékesítés céljából nem termelnek.

A gazdaságszerkezetben a változásokat generáló tényezők elsősorban a gazdasági és környezeti hatások, mint az éghajlatváltozás és a bizonytalan gazdasági környezet (változó inputtényező árak: műtrágya, üzemanyag), amelyek hatására a kisebb gazdaságok általában nem lesznek már életképesek, így a nagyobb gazdaságok megerősödése, növekedése továbbra is növekvő tendenciát mutat.

Irodalomjegyzék

- [1] Agrárszektor (2022): Egyre kevesebb gazdaság működik Magyarországon: vészesen csökken a számuk, <https://www.agrarszektor.hu/fold/egyre-kevesebb-gazdasag-mukodik-magyarorszagon-veszesen-csokken-a-szamu-35589.html>, Letöltés dátuma: 2022. június 21
- [2] Agreste (2022), <https://vizagreste.agriculture.gouv.fr/>, Letöltés dátuma: 2022. június 21
- [3] Andrea Feher, Vasile Goşa, Miroslav Raicov, Daniela Haranguş, Bogdan Virgil Condea (2017): Convergence of Romanian and Europe Union agriculture – evolution and prospective assessment, *Land Use Policy* 67 (2017) 670–678, <http://dx.doi.org/10.1016/j.landusepol.2017.06.016>
- [4] Bulcara E., Toma E.(2018): An overview of romanian agricultural indicators in the last year, *grarian Economy and Rural Development - Realities and Perspectives for Romania*. 9th Edition of the International Symposium, Bucharest, The Research Institute for Agricultural Economy and Rural Development (ICEADR), Bucharest, pp. 70-76
- [5] Censo Agrario (2022): <https://www.ine.es/censoagrario2020/presentacion/index.htm>, letöltés dátuma: 2022. június 19
- [6] Coca O., Creangă D., Viziteu S., Ioan Sebastian Brumă I.S., and Gavril S, (2023): Analysis of the Determinants of Agriculture Performance at the European Union Level, *Agriculture* ,13, 616, <https://doi.org/10.3390/agriculture13030616>
- [7] Constantin, A. (2018): Analiza structurală a agriculturii românești, *Revista Română de Statistică - Supliment nr. 2 / 2018*
- [8] Constantin, A., Tudor S., Radu S. (2019): European Union policies on rural development of agriculture and industry, *Romanian Statistical Review - Supplement nr. 1 / 2019*, pp.176-187

- [9] EMIS (2019): Romania agriculture sector 2019/2020, https://www.emis.com/php/store/reports/RO/Romania_Agriculture_Sector_Report_20192020_en_665581819.html, letöltés dátuma: 2022.07.13
- [10] European Commission (2019): Statistical Factsheet, https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets/production/production-country/statistical-factsheets_en, Letöltés dátuma: 2022. június 19
- [11] Eurostat (2020): Agricultural Census, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/agriculture/census-2020>, letöltés dátuma: 2022.07.13
- [12] Eurostat (2021): Agricultural output of the EU down by 1% in 2020, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20211115-2>, letöltés dátuma: 2022. június 19
- [13] Eurostat (2022): Agricultural Census, 2020, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/agriculture/census-2020>, letöltés dátuma: 2022. június 19
- [14] Eurostat, Statistical book (2018): Agriculture, forestry and fishery statistics, ISBN 978-92-79-94757-5 ISSN 2363-2488 doi:10.2785/340432 KS-FK-18-001-EN-N
- [15] Harangi-Rákos Mónika (2013): Gazdaságszerkezet alakulása az EU-ban, különös tekintettel Magyarországra, *Gazdálkodás*, 57. évfolyam, 2. szám
- [16] Herman S., Körösparti P., Kórmives P. M. (2018): A magyar agrár-felsőoktatás aktuális helyzete. *International Journal of Engineering and Management Sciences*, 3 (4), 263-281. DOI: 10.21791/ijems.2018.4.23.
- [17] Institutul Național de Statistică (INS) (2022): Recensământul general agricol runda 2020 – date provizorii, <https://insse.ro/cms/ro/content/recens%C4%83m%C3%A2ntul-general-agricol-runda-2020-%E2%80%93-date-provizorii>, letöltés dátuma: 2022.07.13
- [18] Istudor Nicolae, Popescu Gabriel, Begalli Diego, Ignat Raluca, Petrescu Irina-Elena, Petre Ionut,-Laurențiu: The Impact of COVID-19 Crisis on the Romanian Agricultural Sector, p. 17-33, Springer Nature Switzerland, AG 2021 A. M. Dima et al. (eds.), *Economic Recovery After COVID-19*, Springer Proceedings in Business and Economics, https://doi.org/10.1007/978-3-030-86641-9_2
- [19] Kemény G., Lámfalusi I., Tanító D. (2012): Az agrárgazdaság nemzetgazdasági szerepe az ágazati kapcsolatok mérlege alapján. *Gazdálkodás*, 56 (3), 201-210.
- [20] Kormányrendelet 44/2008, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocument/91808>, letöltés dátuma: 2022. június 18
- [21] KSH (2020): Statisztikai jogszabályok, https://www.ksh.hu/statisztikai_jogszabalyok, letöltés dátuma: 2022.07.13
- [22] KSH (2022): Agrárcenzus 2020, https://www.ksh.hu/agrarcenzusok_agrarium_2020, letöltés dátuma: 2022. június 19
- [23] Péter E. K., Illyés L. (2019): A helyi értékesítés szerepe Csíkszereda és vonzáskörzetében, *Gazdálkodás*, 63. évfolyam 3. szám, pp. 204–217
- [24] Popp J., Szenderák J., Fróna D., Felföldi J., Oláh J., Harangi-Rákos M. (2018): A magyar mezőgazdaság teljesítménye 2004-2017 között. *Jelenkori Társadalmi és Gazdasági Folyamatok*, 13 (3–4), 9-20. DOI: 10.14232/jtgf.2018.3-4.9-20
- [25] Portal legislativ (2020): Ordonanță de Urgență, nr. 22 din 4 februarie 2020 privind recensământul general agricol din România runda 2020, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocument/223001>, letöltés dátuma: 2022.07.13
- [26] Radu, L. (2018): The Agricultural Crops Production of Romania, "Ovidius" University Annals, *Economic Sciences Series Volume XVIII, Issue 2 /2018*, pp.177-181
- [27] Romániai Statisztikai Hivatal (INS), (2022): http://statistici.insse.ro:8077/tempo_online/#/pages/tables/insse-table, TEMPO AGR206A_19_4_2022
- [28] Statistics Poland (2022): Information on the preliminary results of the Agricultural Census 2020, <https://stat.gov.pl/en/topics/agriculture-forestry/agricultural-census-2020/information-on-the-preliminary-results-of-the-agricultural-census-2020,1,1.html>, letöltés dátuma: 2022. június 19
- [29] The world's economic database: https://db.nomics.world/Eurostat/aact_eaa01?dimensions=%7B%22itm_newa%22%3A%5B%2214000%22%5D%7D, [aact_eaa01]
- [30] Törvénykönyv, 31/1990-es törvény, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocument/798>, letöltés dátuma: 2022. június 18
- [31] Unguru, M. (2017). Analiza structurală an exploatațiilor agricole din România – probleme identificate și posibile oportunități de dezvoltare. *EUROINFO*, 1 (10), 57
- [32] Valentin-Mihai Bohatreț, Ioan Sebastian Brumă, Lucian Tanasă (2018): Comparative study on the profile of agricultural holdings without legal status in the development regions North-East and South-East Romania, *Agricultural Economics and Rural Development, New Series, Year XV, no. 1*, p. 93–113, 2018
- [33] Vincze M., Bíró Boróka-Júlia (2020): Erdély. Tér, Gazdaság és Társadalom: Mezőgazdaság
- [34] Worldbank 2021. Agriculture, forestry, and fishing valued added (% of GDP), (<https://data.worldbank.org/>), letöltés dátuma: 2022. június 18
- [35] POPESCU, A., STANCIU, M. & STANCIU, C. (2023): ROMANIA'S VEGETAL PRODUCTION IN THE POST ACCESS PERIOD TO THE EUROPEAN UNION. *Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture & Rural Development. Volume 23. Issue 1.*